

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць викладачів, студентів
педагогічного факультету РДГУ та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»
1 грудня 2011 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

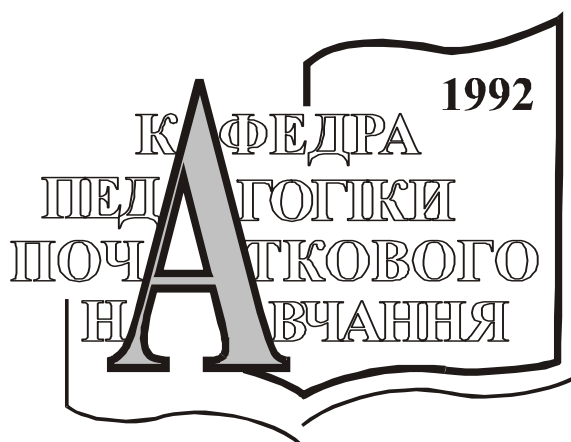
Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів, студентів педагогічного факультету РДГУ
та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»

1 грудня 2011 року

РІВНЕ-2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали II регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи» - № 4. – Рівне: РДГУ, 2011.- 202 с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензент: Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, академік АН вищої школи України

Комп'ютерний набір та верстка: Шурин Олена Іванівна

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освіти. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкової освіти протокол № 3 від 15.11.2011 р.

7. Шурин О. Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя / О. Шурин // Нова педагогічна думка. – 2010. – №1. – С. 96-97.

*Захарчук Зоя Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ*

Застосування наочності під час навчання за Букварем

Основний підручник першокласника – «Буквар» – авторів М.С.Вашуленка та Н.Ф.Скрипченко надає можливість широко застосовувати наочність у навчально-виховному процесі уроків читання в період навчання грамоти.

Провідний Буквар сучасної школи є яскравим підтвердженням того, що «хто від душі бажає навчити і виховати майбутнє покоління, той повинен наочне навчання прийняти до серця, ознайомитися з ним і зробити його основою викладання». Це слова знаменитого вченого-хірурга, діяча народної освіти України М.І.Пирогова, який наочність вважав «життєвою умовою освіти», а основою методичної майстерності педагога – вмиле поєднання наочності та слова [5].

Живе слово діє правильно й ефективно тільки тоді, коли воно спирається на першу сигнальну систему. За словами І.П.Павлова, мова є «сигналами сигналів»; це вже – узагальнення, абстракції, створення яких можливе тільки на базі конкретного матеріалу [4, 182].

Дитина розуміє все доступне, наочне, конкретне і може запам'ятати певні абстрактні твердження, але, не зміцнені наочно, вони будуть для неї тільки беззмстовними фразами.

Застосування наочності буде ефективним тільки тоді, коли воно здійснюватиметься в умовах організуючої ролі другої сигнальної системи. Отже, словесне пояснення на уроках української мови треба пов'язувати з показом наочного приладдя і навпаки.

Сам процес формування нових понять і навичок, який пов'язаний із застосуванням наочного приладдя, потребує раціонального використання двох сигнальних систем – першої і другої – в їх взаємодії.

Всі методичні фрагменти сторінкових розворотів Букваря: предметні, ситуативні та сюжетні малюнки, схеми речень і зв'язних текстів, звуко-складові моделі, друкована велика та маленька букви, різноманітні складові таблиці, слова в аналітико-синтетичній формі, колонки слів, зв'язні тексти різних жанрів із сюжетними або ж ситуативними малюнками, стрічка вивчених літер тощо - передбачають ґрунтовні теоретичні знання про засоби наочності та вмиле їх використання на уроках читання. Адже, як зазначає академік І.Д.Зверев, від рівня психологічної та методичної грамотності вчителя, характеру його взаємостосунків із дітьми у великій мірі залежить самопочуття маленьких школярів, їх ставлення до школи, а значить, і розв'язання проблеми більш раннього їх навчання [2].

Навчальна наочність Букваря спрямована на забезпечення повноцінного розвитку особистості шестирічної дитини, на засвоєння нею елементарних знань про суспільство, природу, виробництво, мислення, а також на оволодіння нею першочерговими способами діяльності, на розвиток здібності до творчості, виховання емоційно-ціннісного ставлення до дійсності і мистецтва, засвоєння моральних норм взаємостосунків у колективі.

Дидактичний матеріал Букваря дозволяє успішно розв'язувати завдання добукварного періоду: закладати ті уміння, які розвиваються впродовж усього періоду навчання грамоти, загальнонавчальні: організаційні та загальномовленнєві.

З перших днів у школі розпочинається інтенсивна робота над розвитком мовлення і мислення. Вчитель спрямовує свої зусилля на те, щоб дитину «розговорити», дати їй відчуття себе вільно, комфортно в класі, школі. Таке «розкріпачення» можливе тільки тоді, коли дитина розпочне спілкуватися в нових для неї умовах.

Проблему спілкування дітей на уроці, а значить, і мовлення, і мислення в повній мірі допомагає вирішити достатня кількість зображальної, зокрема ілюстративної наочності: предметних, ситуативних та сюжетних малюнків і зорової безпосередньо мовної наочності: графічних схем одно-, дво-, три- і чотирислівних речень із довгими та короткими словами, з відповідними пунктуаційними знаками.

Вирішальну роль в успішному навчанні та вихованні шестирічних школярів відіграє оптимально дібрана тематика ілюстративного матеріалу Букваря добукварного періоду. Близька дітям, вона сприяє тому, щоб під умілим керівництвом учителя діти залюбки розповідають про літні розваги, ігри, забави, про свої улюблені українські народні казки. Їх ще невеликий, але власний досвід втілюється в захоплюючі розповіді, хвилюючі враження. Діти активно включаються в бесіду з учителем, розповіді дітей і вчителя займають тут належне місце.

Цікава дітям тематика дозволяє вчителю уже в цей період без особливих труднощів ознайомлювати учнів з номінативною роллю слова та речення, вчити правильно добирати слова для вираження думки, проводити колективну роботу над побудовою речень, ознайомити зі способом умовного позначення речення, навчати складати речення та записувати їх графічно.

Власний досвід і «живе мовлення» дітей – ось та основа, на яку спирається навчання дітей завдяки вдало дібраній наочності, зокрема її змістовому наповненню.

Велике виховне значення має змістове наповнення сторінкових розворотів добукварного періоду.

Так, на статус школяра, на його основну діяльність – навчальну – націлює зміст зображальної та графічної наочності сторінкового розвороту «Режим дня школяра». Сюжетний малюнок «На уроці» та достатня кількість ситуативних малюнків, що відображають головні дії учня-першокласника впродовж дня, дозволяють не тільки ознайомлюватися з новою лексикою, скласти з нею речення, а й успішно розширювати уявлення про слово та речення – ознайомлювати зі словами-ознаками, словами-діями.

Стислі й лаконічні малюнки на теми: «На фермі» («Свійські тварини»), «Овочі та фрукти» («Праця в городі та садку»), «Техніка і транспорт» забезпечують доступність розуміння такого основного виду діяльності людини як праця, а відповідно і професії людей, людські надбання (врожаї, свійські тварини, предмети побуту). Роздивляючись малюнки, учні активно відповідають, на запитання вчителя, складають на його прохання цікаві, гарні речення, а вчитель в цей час навчає їх правильно висловлюватися: і коротко, і повними реченнями, вчить будувати діалоги, ставити запитання і давати на них відповіді, вчить слухати співрозмовника, розвиває зв'язне мовлення школярів, уяву, фантазію.

Уподобаннями дітей, їхньою любов'ю до тварин і птахів пронизана наочність тематичних розворотів «На фермі», «В лісі» («Мешканці лісу», «Звірі та птахи»). Вдале зображення свійських тварин, лісових звірів та птахів зацікавлює учнів, активізує їх пізнавальну діяльність, дозволяє вчителю без особливих труднощів увести дітей у світ мовної матерії – у світ звуків: мовних і немовних, голосних та приголосних, приголосних твердих та приголосних м'яких, навчати позначати їх відповідними умовними позначеннями – фішками. У цей час учні під керівництвом учителя вправляються у частковому та повному звуковому аналізі слів.

На раціональне використання вільного часу, на розвиток творчості та здібностей дитини, на виховання естетичного смаку націлює наочність сторінкового розвороту «Дозвілля дітей». Учитель закріплює вміння дітей ставити запитання, давати відповіді, інтонувати речення, поповнює словниковий запас, розвиває зв'язне мовлення та логічне мислення, закріплює навички звукового аналізу слів, моделювання звуко-складової структури слів.

Вся наочність добукварного періоду спрямована на розвиток мовлення і мислення школяра. Велика кількість предметних малюнків з кожної теми дають матеріал для проведення логіко-словникових вправ на перерахування предметів з наступним узагальненням, на узагальнення через протиставлення, на добір родових назв до видових і навпаки, на складання тематичного словника, на логічне визначення предмета, на складання речень за аналогією тощо. Завдяки вміщеним предметним малюнкам діти набувають вмінь групувати предмети, узагальнювати, розрізняти, називати шкільне приладдя, меблі, знаряддя праці.

Звичайно, для реалізації завдань підготовчого періоду (добукварного) велике значення має поєднання ілюстративної та зорової безпосередньо мовної зі слуховою безпосередньо мовною.

Велика кількість предметних малюнків із кожної теми забезпечує проведення словниково-логічних вправ: на перерахування предметів із наступним узагальненням, на добір родових назв до видових, на складання тематичного словника, на логічне визначення предмета, на складання речень за аналогією тощо.

Результативність таких вправ очевидна – це і нарощення словникового запасу школярів, це і розвиток логічного мислення, а значить, і логічного мовлення.

Всі унаочнені структурні елементи сторінкових розворотів букварного періоду вказують на специфіку навчання в цей період – навчання читати, відтворюють цей процес у строгій послідовності, відображають комплексний підхід до вивчення слова на уроці з усіх сторін – орфоепічної, лексичної, граматичної, пунктуаційної, спрямовані на вдосконалення вмінь і навичок першокласників у всіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності.

Наочність кожної сторінки Букваря підпорядкована принципу поступового нарощування труднощів. Саме так шестирічний школяр зможе без надмірних зусиль оволодіти науковими знаннями.

Робота над умінням читати за Букварем розпочинається із співвіднесення предметного малюнка (ілюстративна наочність) із повними або частковими звуко-складовими моделями слова (зорова безпосередньо мовна наочність), таке поєднання наочності дозволяє дібрати слово-назву до зображеного та встановити наявність та місце (позицію) вивчуваного звука в слові. Закріпивши таким чином звукову роботу, учитель плавно підходить до ознайомлення з новою буквою, що позначає вивчуваний звук на письмі.

Друкowana велика і мала літера займають центральне місце на сторінці Букваря. Її розміщення, розміри, колір, шрифт допомагають школяреві тримати кожну нову вивчувану букву в центрі поля зору школяра, сприяють швидкому сприйманню та аналізу її графічної будови.

Тепер, коли діти ознайомилися з виглядом нової букви, з її ім'ям, вони легко впізнають її в складовій таблиці, основним призначенням якої є навчання читати букви злито, опанування читанням злиття як основної одиниці читання, опанування читанням складу як основної вимовної одиниці, читанням складів різної структури, зокрема прямих та обернених.

Школяр чітко бачить одним кольором увиразнені букви на позначення голосних звуків та іншим – на позначення приголосних звуків, чорний жирний шрифт увиразнює прямі та обернені склади.

Будова таблиць дозволяє роботу за ними організувати так: 1) назвати букву, що позначає голосний (приголосний звук), 2) прочитати склади по горизонталі, вертикалі, вибірково, доповнити склади (якщо вони

пропущені), 3) читати слова за складовою таблицею. Систематичне з уроку в урок читання складових таблиць на швидкість дасть хороші результати у виробленні належного темпу читання.

Різноманітні за змістом і формою складові таблиці урізноманітнюють роботу вчителя над читанням складів з уроку в урок. А така робота дуже важлива, бо готує дітей до наступного навчального етапу – читання слів.

Плавний перехід від читання складів до читання слів здійснюється за допомогою наступної зорової безпосередньо мовної наочності – слова або ж слів в аналітико-синтетичній формі, призначені для читання їх із спільними або ж частково схожими за буквеним складом частинками.

Значний обсяг навчальної роботи можна провести за допомогою наступної зорової безпосередньо мовної наочності – колонок (стовпчиків) слів, що є без сумніву одним із найважливіших структурних елементів сторінкового розвороту Букваря.

Ретельно продумані й дібрані слова в стовпчиках передбачають роботу з метою формування умінь усвідомлювати значення слів, удосконалювати техніку читання, готувати до читання тексту, формувати орфоепічні, морфологічні, орфографічні, лексичні уміння на пропедевтичному рівні. Змістова наповненість стовпчиків слів дозволяє давати різноманітні завдання, спрямовані на вироблення відповідних меті та завданням уроку умінь.

Пам'ятаючи про основне призначення слів у колонках – кількаразове прочитання тих самих слів з новою літерою в різних позиціях з опорою на виділені злиття – вчитель організовує первинне читання – самостійне напівголосне читання учнями та перерхитування. Для перерхитування серед різноманітних видів і форм читання вчитель має вибрати такі, що відповідають меті та завданням уроку.

Різновидом зорової безпосередньо мовної наочності є тексти Букваря.

Однією з позитивних їх сторін є те, що значна частина їх побудована в діалогічній формі. Це надає можливість проводити всебічну роботу над культурою діалогу, застосовуючи читання в особах. Така форма читання формує вміння інтонувати речення, формує таку якість читання як виразність.

Тексти Букваря виступають своєрідним акумулятором усієї попередньої роботи на уроці. Але щоб успішно здійснити таку роботу, слід добре знати вимоги до читання зв'язного тексту. Так, під час повторного читання і перерхитування тексту здійснюється смисловий та структурний аналізи, проводиться робота над заголовком, виконуються вправи на розвиток правильного, свідомого, виразного та швидкого читання. Вчитель організовує виконання творчих вправ на матеріалі текстів, що сприяє розвитку мовленнєвої навички, творчих здібностей школяра. Належна робота за текстом Букваря формує і одночасно засвідчує сформованість технічної сторони читання школяра.

Основними видами наочності добукварного періоду є достатньо об'ємні зв'язні прозові й віршовані тексти різних жанрів та сюжетні малюнки. Науково-пізнавальні статті про визначних українців – поетів та письменників, їх твори – вірші, казки, розповіді є ґрунтом для вирішення основного завдання післябукварного періоду – систематизації знань, умінь і навичок учнів із читання.

Наочність післябукварного періоду дозволяє наблизити урок читання до уроку за читанкою: діти читають та аналізують текст, переказують прочитані логічно завершені частинки текстів. Продовжується робота над виробленням умінь читати правильно, виразно, відпрацьовується спосіб читання. Практика різних видів переказів сприяє розвитку зв'язного мовлення.

Як бачимо, вся сторінкові розвороти Букваря – це тісне поєднання двох видів наочності – безпосередньо мовної (зорової безпосередньо мовної) та зображальної (ілюстративної), що відповідає суттєвим вимогам до наочності:

- відповідності змісту наочності лінгвістичній природі навчального матеріалу;
- урахуванню даного етапу в розвитку вмінь і навичок, що формуються, цілей і завдань кожного етапу навчання;
- співвідносності змісту наочного посібника з навчальним матеріалом на уроці грамоти.

Наочність Букваря дотримується найважливішої вимоги до наочного посібника – виховного і розвивального його характеру, що проявляється у вміщенні матеріалу для формування національного світогляду, патріотичного, морально-естетичного, трудового виховання; удосконаленні аналітико-синтетичні вмінь порівнювати, узагальнювати, доводити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, проводити аналогію; формуванні творчих здібностей, самостійності й навички самоконтролю; піднесенні культури мислення та мовлення.

Такий підхід до наочності забезпечує її змістовність, стислість, лаконізм, послідовність, доступність, логічність, ясність, образність, естетичність, дієвість, різноманітність, дидактичність. Перерахований ряд ознак вказує на якість комунікативності у навчанні за дидактичною наочністю Букваря.

Широке застосування наочності Букваря в поєднанні з оптимальним способом керівництва навчально-виховним процесом уроку повною мірою забезпечує виконання програмових завдань першого року навчання дитини в школі, стає надійним засобом навчання та виховання, засобом комунікації, першим підручником із культури мовлення.

Унаочнений матеріал Букваря є зразком дбайливого ставлення до шестирічного школяра, робить його навчання змістовним, доступним і ненадмірним.

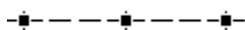
Буквар веде дитину стежками науки, виховує і навчає жити в суспільстві, формує естетичний світогляд, дитини, розвиває її творчі здібності.

Мабуть, саме тому на питання до вчителів: «Чому ви вибрали цей Буквар?», – ми почули: «Він... універсальний! За ним просто вирішувати складні завдання. Це наш Буквар».

Так ретельна праця і багаторічний досвід авторів у створенні першого підручника з навчання грамоти перетворила його на улюблений підручник шестирічного малюка та його вчителя.

Використана література:

1. Вашуленко М.С., Скрипченко Н.Ф. Буквар: Підруч. для 1 кл.- К.: Освіта, 2007. – 143 с.
2. Каруле А.Я. Обучение шестилетних детей в школе: Из опыта работы в подготовительных классах в школах Латвийской ССР. _ М.: Педагогика, 1984. – 96 с.
3. Коваль А.П. Наглядность на уроках русского языка в начальных классах: Пособие для учителя. – К.: Радянська школа, 1986. – 168 с.
4. Павлов І.П. Вибрані твори. – К.: Вид-во АН УРСР, 1949. – 403 с.
5. Пирогов Н.И. Избранные педагогические сочинения / Предисл. и коммент. А.Н.Алексюк, Г.Г.Савенюк. – М.: Педагогика, 1985. – С. 194.

*Захарчук Ірина Володимирівна,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
спеціаліст вищої категорії Яцьковицької ЗОШ І-ІІ ст.
Березнівського району Рівненської області*

Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності

*«Молодий спеціаліст стає хорошим учителем,
перш за все, завдяки обстановці творчої праці
педагогічного й учнівського колективу»
В. Сухомлинський.*

Процес адаптації молодих учителів до навчальної діяльності значною мірою залежить від того, хто буде поруч із молодим учителем, стане його наставником, підтримає його, допоможе знайти правильне рішення в складних ситуаціях, повірити у власні сили.

Переступаючи поріг школи, молодий спеціаліст сподівається реалізуватися в ній як фахівець. Чи підготовлений він до роботи з учнями? Як зорієнтуватися в школі? Що робити для вдосконалення навчально-виховного процесу? Врешті-решт, у кого про що запитати?

Молодий учитель на початковому етапі педагогічної діяльності нерідко зустрічається зі значними труднощами. І це тому, що він ще не володіє арсеналом методів і прийомів, апробованих старшими колегами. Адже вищі навчальні заклади лише готують студента до педагогічної діяльності, а саме школа, адміністрація школи через чітку систему роботи сприяє професійному становленню молодого вчителя.

З якими ж труднощами стикається вчитель в перші дні своєї роботи?

1. Включення в нову систему діяльності, що характеризується низкою принципових відмінностей від усього попереднього періоду життя. Виникає потреба оволодіти новим алгоритмом дій. Так, якщо раніше, в школі або вищому навчальному закладі, діяльність учня, студента була зорієнтована на присвоєння (інтеріоризацію) знань, умінь, навичок, то в професійній діяльності вона вже зорієнтована на зовнішні дії, екстеріоризується. Починається віддача накопиченого раніше пасивного потенціалу. Принципово іншими стають також організаційні характеристики діяльності:

- змінюється робоче навантаження: воно набуває вигляду не неупорядкованого, хаотичного оволодіння значним обсягом інформації, а дозованої, ретельної переробки незначної кількості відомостей, фактів, правил. До того ж, якщо раніше вимагалось переважно відтворення навчального матеріалу для викладача і демонстрація його розуміння «для себе», то тепер потрібно постійно стежити за його доступністю «для інших»;

- значно розширюється спектр виконуваних дій - якщо раніше вони охоплювали здебільшого роботу над знаковими системами (усно чи письмово наданою інформацією), то тепер стають переважно предметними та соціальними;

- характер діяльності вчителя стає поліфункціональний за своєю сутністю (напрямки виховання, навчання, розвитку окремих учнів і колективу в цілому, самоконтроль, виконання організаційних завдань та ін.). При цьому виявляються дії, які раніше, у процесі навчання у вищому навчальному закладі, не передбачалися. Заповнення шкільної документації, організація дозвілля школярів, створення або поновлення навчального кабінету та інше несподівано починають забирати основний час молодого вчителя початкових класів, який сподівався, що він займатиметься тільки викладанням предметів;

- змінюється система контролю над діяльністю: від звичної звітності у формі заліків та іспитів вона переходить до якісних характеристик діяльності за принципово новими критеріями. Характер контролю стає аритмічним й епізодичним за зовнішніми формами (адже не на кожний урок приходять перевіряючі - директор або колеги), але в ньому істотно зростає частка самоконтролю, який в оптимальному варіанті має стати провідним компонентом у визначенні ефективності власної діяльності.

ЗМІСТ

Передмова		4
Колупасва Т.Є.	<i>Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти</i>	6
Білявцева О.В.	<i>Православна педагогіка України: історія, реалії та перспективи</i>	10
Бірюкова Н.В.	<i>Розвиток жіночої освіти на Волині (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	15
Бондарук І.М.	<i>Формування професійно-значущих компонентів викладача вищої школи</i>	19
Бондарчук А.І.	<i>Навчально – виховна діяльність Київських вищих жіночих курсів (1878 – 1920 рр.)</i>	20
Бордюк В.М.	<i>Мотивація професійного розвитку майбутніх вчителів засобами психологічного тренінгу</i>	24
Боровець О.В.	<i>Складові комунікативної компетентності педагога</i>	28
Боровець С.В.	<i>Особливості адаптації молодого педагога до практичної діяльності у школі</i>	31
Бричок Б.П.	<i>Технологічна компетентність сучасного педагога</i>	32
Бричок С.Б.	<i>Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання</i>	37
Вальчук І.А.	<i>Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань моральної вихованості</i>	40
Вашкевич Т.В.	<i>Організація педагогічного спілкування учителя й учнів у початкових класах</i>	41
Веремчук А.П.	<i>Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування освітніх цінностей учнів</i>	43
Ганжа М.В.	<i>Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн</i>	47
Герасимчук А.М.	<i>Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті</i>	48
Головко В.А.	<i>Елементи розвивального навчання на уроках української мови</i>	50
Грипич С.Н.	<i>Педагогічна майстерність вчителя при викладанні літератури для дітей</i>	52
Грицкевич Н.М.	<i>Педагогічна майстерність та її роль у морально-культурному розвитку особистості (на прикладі діяльності керівника гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості)»</i>	55
Гудовсек О.А.	<i>Роль вчителя початкових класів в естетичному вихованні школярів</i>	58
Далінчун Ю.В.	<i>Національне виховання – невід’ємний компонент сучасного молодого покоління</i>	60
Джас М.І.	<i>Образ вчителя у творчій спадщині Якова Теофановича Чепіги</i>	62
Дмитрук Р.М.	<i>Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів</i>	64
Єрмейчук Г.В.	<i>Самоосвіта як головний чинник професійної підготовки вчителя</i>	66
Захарчук З.О.	<i>Застосування наочності під час навчання за Букварем</i>	68
Захарчук І.В.	<i>Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності</i>	71
Іванова Л.І.	<i>Формування літературознавчої компетентності майбутнього учителя початкових класів</i>	74
Катеринюк В.І.	<i>Самооцінка вчителя – самосприйняття учнів</i>	77
Квач О.І.	<i>Модернізація освіти в Україні</i>	79
Кмитюк О.В.	<i>Сучасні інноваційні технології навчання</i>	82
Ковальчук Т.М.	<i>Життя і діяльність М. І. Демкова (1859 – 1939)</i>	84
Красовська О.О.	<i>Реалізація інноваційних технологій мистецької освіти у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи</i>	87
Кривко В.Г., Гисюк Н.В., Коваль Г.Є.	<i>Професійне та особистісне зростання майбутнього вчителя початкових класів на різних рівнях його становлення</i>	91
Крикун Ю.В.	<i>Методи та засоби навчання на основі взаємної діяльності учителя та учнів</i>	95
Лавренчук А.П.	<i>Проблеми виховання в сучасній сім’ї</i>	96
Лебедь Л.П.	<i>Актуальність проблеми громадянського виховання на сучасному етапі реформування освіти</i>	99
Лисак М.Г.	<i>Виховання культури поведінки дошкільників у процесі підготовки їх до школи</i>	100
Лисюк В.П.	<i>Філософська система Ж.-Ж. Руссо</i>	102
Маліванчук М.В.	<i>Мовно-мовленнєві аспекти вивчення слова на уроці української мови в початкових класах</i>	103
Мельник А.С.	<i>З досвіду використання різнорівневого мовного аналізу і синтезу на уроках української мови в початкових класах</i>	106
Мельник Ю.В.	<i>Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початкових класах</i>	109
Міщеня О.М.	<i>Відповідальність вчителя початкових класів як професійна якість</i>	110
Мосійчук Г.А.	<i>Формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	112

Навозняк Л.Л.	<i>Вплив фольклору на формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	114
Наумова І.Б.	<i>Джон Локк – філософ, політик, педагог</i>	116
Никонєць О.Я.	<i>Взаємозв'язок школи та сім'ї в контексті етичного виховання</i>	118
Пашук А.С.	<i>Збагачення змісту структурних компонентів уроків образотворчого мистецтва в початкових класах</i>	120
Перець О.М.	<i>«Професійна підготовка вчителя» як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ</i>	123
Петровець О.І.	<i>Пріоритетні напрями гуманізації освіти і виховання в сучасній школі</i>	126
Пітик С.М.	<i>Статеве виховання школярів як проблема педагогічної науки і практики 20 – 30 рр. XX століття</i>	127
Пучко Т.А.	<i>Адаптація молодого вчителя початкових класів до практичної діяльності у школі</i>	129
Раджабова Т.М.	<i>Ціннісні орієнтації сучасного вчителя початкових класів</i>	132
Рижа С.М.	<i>Питання жіночої освіти в урядовій політиці (XIX – початок XX століття)</i>	134
Рицька Н.Ф.	<i>Гендерне виховання учнів початкової школи як важлива ланка соціально-педагогічної діяльності</i>	135
Суржук Т.Б.	<i>До питання про зміст і організацію педагогічної практики в умовах модернізації системи підготовки вчителів початкової школи</i>	138
Тишина В.В.	<i>Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи</i>	141
Ткачук Н.О.	<i>Розвиток духовно-екологічної культури у студентській молоді</i>	143
Усач (Крижанська) Л.В.	<i>Вплив національних традицій на формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів</i>	144
Харитонюк Н.П.	<i>Інтеграція змісту навчальних предметів в початковій школі</i>	147
Цяк Л.М.	<i>До питання концепції та структуризації підручника</i>	151
Чугай Ю.М.	<i>Комплексний аналіз тексту як основа розвитку мовленнєвих знань, умінь та навичок молодших школярів з української мови</i>	153
Шевців З.М.	<i>Розвиток соціально-педагогічних цінностей у процесі підготовки вчителя початкових класів</i>	155
Шурин О.І.	<i>Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя</i>	156
Юськова Т.В.	<i>Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань</i>	159
Яковшина Т.В.	<i>Творчий розвиток особистості дитини в умовах навчально-виховного комплексу</i>	162
Ярошик І.О.	<i>Особливості навчально – виховного процесу Київського Фребелівського педагогічного інституту</i>	165
Ясен Т.А.	<i>Використання елементів усної народної творчості на уроках</i>	167
Шевчук Т.Б.	<i>Етимологічний аналіз як засіб формування мовно-професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів</i>	168
Давнюк С.В.	<i>Елементи теорії складного речення у підготовці майбутнього вчител</i>	171
Бублей Л.І.	<i>Проектна діяльність у початковій школі</i>	173
Гараніч Т.Г.	<i>Дидактичні ігри на уроках у початковій школі</i>	182
Кондратюк С.В.	<i>Нестандартні методи навчання учнів динамічному читанню</i>	190
Христянович Г.В.	<i>Науково-педагогічна діяльність В.І. Поцагайби (друга половина 40-х - 50-і роки XX ст.)</i>	194
Цибульська Л.І.	<i>Система розвитку професійної компетентності педагогів</i>	195
Шведюк М.С.	<i>Педагогічна майстерність вчителя – шлях до оновлення освіти</i>	198
Бандюк В.О.	<i>«Веселкова» технологія у навчанні математики</i>	200
Батьковець С.І.	<i>Проблема навчання і виховання обдарованої дитини</i>	202